

SAKSFRAMLEGG

Høyringsuttale - utkast til forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert verksemd i Hardangerfjorden

Utval sak	Utval	Møtedato
39/11	Formannskapet	24.03.2011

Vedlegg:

1. Høyringsbrev frå Det Kongelege Fiskeri - og kystdepartement, dagsett 16.02.2011.
2. Brev frå Sjøtroll Havbruk AS – dagsett 10.03.11
3. Brev frå Fiskeri – og Havbruksnæringens Landsforening – dagsett 09.03.11
4. Notatet: Akvakultur i Fitjar. Omfang og konsekvensar av Hardangerfjordforskrifta, dagsett 17.03.11.

Bakgrunn for saka:

Fiskeri – og kystdepartementet vil fastsetje særskilte krav til akvakulturrelatert verksemd i Hardangerfjorden medrekna Langnuen. Ei generell omtale av tilhøva i Hardangerfjorden og det opphavelige framlegget er gjeven i høyringsbrev 18.08.2009. Høyringsfristen er sett til 31.03.2011.

Høyringsbrevet omhandlar kort:

Det geografiske verkeområdet for forskrifta. Denne omfattar no store deler av Hardangerfjorden, i praksis avgrensa mot nord mot Selbjørnsfjorden (men gjeld ikkje sjølve Selbjørnsfjorden) og Lukksund, mot vest av Bømlø og Ytre Bømlafjorden v/ Ryvarden - Bømlahuk. I det nye forslaget er området utvida til også å inkludera Langnuen, dvs eit større geografisk område, utan at taket på biomassen er endra.

Reglar om tak på biomasse. Tak på biomasse vert ikkje endra i høve til opprinneleg forskrift. Fleire av instansane som gav uttale i 2009 tok for seg taket på biomasse i Hardangerfjorden, og departementet føreslår no at taket på biomasse skal fastsetjast på ein annan måte enn det opprinnelege framlegget.

Selskapsnivå, dvs kor mykje biomasse kvart selskap samla har lov til å ha i sjøen til ei kvar tid.

Lokalitetsnivå, dvs kor mykje biomasse selskapet kan ha på den einskilde lokalitet til ei kvar tid.

Minste grense for verknad.

Forskrifta skal ikkje gjelda for selskap med tre konsesjonar eller færre.

Fordeling av biomasse.

Ein skal nå ta stilling til korleis ein skal fordele biomassen i høve til talet på 50.000 tonn MTB (maksimalt tillate biomasse)

Vurderingar:

Alle partar er samde om intensjonane bak Hardangerfjordforskrifta; å oppnå ei berekraftig utvikling av dei områda som forskrifta omhandlar. Men slik dette framlegget til forskrift er utforma, vil det ramme oppdrettsbransjen svært så ulikt. Dette er ei forskrift som berre rammar Hardanger og Sunnhordland. For heile Sunnhordland vil det få alvorlege konsekvensar for både oppdrettsbransjen og for kommunane, og kan bety

tap av hundretals arbeidsplassar med konsekvensar for generell skatteinntekt, samt grunnlag for eigedomsskatt. For Fitjar kommune aleine er talet på tapte arbeidsplassar i storleiksorden 15- 20. Det vil dessutan bety nedbygging av aktivitet innan bearbeiding og foredling, tap av kompetanse og omdømme (merkevarerisk), avskrivning av store gjennomførte investeringar, og bortfall av planlagde investeringar. I tillegg til direkte verknader for bransjen vil det gje indirekte verknader for leverandørar og næringsliv i form av mindre aktivitet.

1 Manglande konsekvensutgreiing:

Fiskeri – og kystdepartementet legg fram eit framlegg til forskrift med vidtgåande konsekvensar for oppdrettsbransjen utan å ha gjennomført ei konsekvensutgreiing. Verknadane vil først og fremst ramme oppdrettsselskapa si verksemd i det definerte området i Hardanger, men vil og medføre sideverknader for dei same selskapa si verksemd utafor Hardanger. Det er og høgst usikkert kva effekt forskrifta vil få med omsyn til dei mål den er meint å nå i form av berekraftig utvikling av akvakulturnæringa i området.

Det er ulike reglar eller krav til konsekvensutgreiingar (KU) i norsk lovgiving. Dei mest kjente er krav til KU knytt til plan – og bygningslova.

Det er og ei eiga forskrift om krav til KU ved " offentlig myndighetsutøvelse " i form av utgreiingar, forskrifter, proposisjonar og meldingar til Stortinget. Forskrifta (18.02.2000 nr. 108) er ein instruks frå Fornyings- og administrasjonsdepartementet til andre departement og deira underliggjande verksemder.

Her er det bestemt at alle saker skal innehalda ei KU som omfattar ein analyse og vurdering av fastsette vesentlege konsekvensar av den avgjerd som skal takast. Mellom anna skal:

Utgreiinga omfatte konsekvensar for private (næringsverksemd og einskildpersonar) og forvaltninga (statleg, fylkeskommunal og kommunal forvaltning) Konsekvensane skal talfestas så langt det er mogleg

Eventuell uvisse med omsyn til art og styrke av konsekvensar skal omtalast

KU skal normalt utgjera ein eigen del av saka og gje ei oversikt over dei viktigaste konsekvensane.

Når det gjeld dei økonomiske konsekvensane kjem det fram at dette skal vurderast med omsyn til både utgifts – og inntektstilhøve for dei som vert ramma. Det skal i naudsynt grad inngå grundige og realistiske samfunnsmessige analyser, og ved uvisse skal det gjerast ei vurdering for maksimums og minimumsalternativ for nytte / kostnader, samt vurdering av korleis verknadane av tiltaket er avhengig av dei usikre faktorane.

Vidare skal vurderast:

Miljømessige konsekvensar.

Konsekvensar for næringslivet (andre konsekvensar enn reint økonomiske).

Distriktsmessige konsekvensar, sett på bakgrunn av distriktpolitiske målsetjingar.

I høyringsbrevet er det eit eige kapittel 4 om økonomiske konsekvensar Det er ein kort omtale og som står i sterk kontrast til dei omfattande konsekvensar denne forskrifta vil få for oppdrettsnæringa. Det som er omtalt i kapittel 4 er i beste fall ei overfladisk vurdering.

Me veit kva resultatet for kommunane vert, dersom me ikkje følgjer krava til KU i t.d. plan- og bygningslova. Fylkesmannen kjem snart med motsegner.

Konklusjon:

Etter rådmannen si vurdering følgjer ikkje Fiskeri – og kystdepartementet i denne saka opp forskrifter dei er underlagt. Dersom departementet ikkje følgjer opp med ytterlegare konsekvensvurdering, bør det stillast spørsmål om forskrifta i det heile kan vedtakast.

2 Selskapsstruktur

Forskrifta slik den ligg føre, medfører at tal konsesjonar skal avgrensast til 3 per bedrift. Dette er truleg gjort for å skjerme dei små oppdrettsselskapa. Dette vert grunngeve med at dei større selskapa har større fleksibilitet i kvar dei skal produksjonen sin, og at desse selskapa heller kan nytte MTB ' en på andre lokalitetar i regionen.

Begrensingar for flytting:

Det er vanskeleg for dei mellomstore og store aktørane å få til slik utflytting av følgjande årsaker:

- Det er ikkje lov å klarera(flytta) konsesjonar for å nytte dei i andre regionar. Det er derfor berre Hordaland og Sogn og Fjordane som er aktuelle område.
- Store deler av Hordaland er omfatta av tilsvarande avgrensingar som gjeld i Hardangerfjorden, der det er forbod mot samlokalisering og klarering / utviding av lokalitetar. Det er og tillyst fleire nye sonar i Hordaland og Sogn og Fjordane med tilsvarande avgrensingar.
- I øvrige geografiske område i deler av Hordaland er det vanskeleg å få nye lokalitetar, mellom anna på grunn av krav til avstand mellom lokalitetar, krav til at området er avsett til akvakultur i kommuneplan osv.
- Dei selskap som har andre lokalitetar i regionen vil ikkje utan vidare kunna flytte ut kapasitet. For det første har lokalitetane eigne MTB-grenser som alt er utnytta. For det andre er det ei grense for kor mange lokalitetar som det er tillete å knytte konsesjonane opp mot.
- Det er få næringsaktørar som har aktivitet i Sogn og Fjordane. Dei selskap frå Hordaland som eventuelt har prøvd å få nye lokalitetar i dette fylket, har møtt massiv motstand frå aktørane i Sogn og Fjordane og dei aktuelle kommunane.

Konkurrensevriding frå større aktørar til mindre aktørar.

Aktørar som har bygt opp verksemda si gjennom å ha vore etablert i dette aktuelle område i årevis, kan no bli skvisa ut til fordel for mindre verksemdar, og kanskje aktørar som har kome inn i dette aktuelle område i dei seinare år. Verksemdar som har satsa stort på forskning og utvikling, står i fare for å måtte bygge ned sin aktivitet, med dei samfunnsmessige konsekvensar det får.

Februar 2011 som utgangspunkt for vurderingane

Det er uheldig å sette februar 2011 som utgangspunkt for selskapsstruktur. Det medfører at selskap som har endra selskapsstruktur for å effektivisere totalressursane, kan koma dårleg ut i forhold til ei avgrensing på 3 konsesjonar per bedrift.

Konklusjon – vesentleg reduksjon:

Det vil vera svært vanskeleg å flytte konsesjonskapasitet ut frå Hardangerfjorden/ Sunnhordland. Innføring av denne forskrifta vil derfor medføre ein vesentleg omsetningsreduksjon for ei rekke nøkkelverksemdar i Hardanger og Sunnhordland.

3 Tak på maksimalt tillat biomasse (MTB)

Forskrifta medfører eit tak på MTB på 50.000 tonn. I 2009 vart det slakta 105.000 tonn laks og aure produsert i Hardanger og Sunnhordland inkludert Langenuen. Produksjonen, utanom Langenuen, er oppnådd utan å gå ut over 50.000 MTB. I 2010 var slaktevolumet 30 % lågare på grunn av nye forskrifter. (Forskrift som regulerer forhold rundt Pancreas Disease, forskrift som regulerer lusegrenser og avlusingsforhold, og forskrift som regulerer forhold rundt brakklegging av lokalitetar (soneforskrifta))

Den framlagte Hardangerfjordforskrifta vil redusere det årlege slaktekvantumet med ytterlegare 30.000 tonn. Det betyr at slaktevolumet i Hardanger, Sunnhordland / Langenuen vil verta redusert til 42.000 tonn per år frå 2014. Det vil i så fall vera ein reduksjon på over 60.000 tonn frå 2009 – nivå. Dette er utrekningar som byggjer på produksjonsdata frå Fiskeridirektoratet, samt innmeldte og godkjente driftsplanar frå havbruksverksemdene i det aktuelle området.

Prognosar for dei komande åra syner at produksjonen i Hardangerfjord / Sunnhordlandsområdet vil halda seg på om lag likt eller lågare nivå for ståande biomasse. Dette som ein effekt av den innførte soneforskrifta om koordinert brakklegging. Dersom ein set tak på 50.000 tonn MTB, vil det kunne gjennomførast

gjennom samarbeid mellom oppdrettare – utan innføring av Hardangerfjordforskrifta. Det under føresetnad av at Langnuen ikkje vert trekt inn i forskrifta.

Kvar av næringsaktørane har eit biomassetak som utgjer grensa for kor mykje fisk ein kan ha i sjø til ei kvar tid innafor eit definert geografisk område. Ingen av oppdrettselskapa vil kunna liggja i " taket " av denne MTB-grensa til ei kvar tid. Det fordi at det er ein del " småfisk " i merdane, og lokalitetane skal leggjast brakk osv. Sjølv om det er forskjell frå selskap til selskap vil MTB-utnyttinga på selskapsnivå variere i syklusar gjennom året. Kanskje vil ein ligge i toppen av MTB- nivået ein gong i året.

Då dei ulike aktørane set ut fisk på ulike tidspunkt (vår og haust) og har ulike syklus på produksjonen (kor fort fisken veks, kor stor fisken vert før den vert slakta osv) vil ikkje alle aktørane i dag nå MTB-taket samtidig. Soneforskrifta vil truleg også påverke dette, då det er lagt opp til ein bestemt syklus for usetting på førehand mellom alle oppdrettarane innafor område til soneforskrifta.

Dersom forslaget til Hardangerfjordforskrifta vert vedteke vil dette få store konsekvensar for aktørane. Nøyaktige utrekningar må analyserast gjennom KU før forskrifta vert vedteken.

Grunngjevinga for forslaget sin § 6.1 om reduksjon av MTB til 50.000 tonn er at det i 2008 aldri var meir enn 48 357 tonn i det aktuelle området, til tross for at samla biomassetak til aktørane i området var 70. 000 tonn (litt over 80.000 tonn inkludert Langnuen). Fiskeridepartementet vil med dette hindre at næringa skal kunne auke produksjonen opp mot MTB – taket ved at MTB taket vert redusert til det som var maksimal ståande biomasse i 2008.

Det er likevel slik at den faktiske MTB utnytting alltid vil ligge under det teoretiske taket. Vert den teoretiske MTB utnyttinga redusert vil også den faktiske utnyttinga verta redusert tilsvarande. Framlegget vil derfor ikkje medføre ein frys-situasjon, men ein kraftig reduksjon av oppdrettsverksemda i regionen og dei aktuelle kommunane. Fitjar kommune vil verta hardt råka, og risikerer ein reduksjon i storleiksorden 10 % av alle private arbeidsplassar i kommunen.

Slik reduksjon skal gjennomførast ved at Fiskeridepartementet foreslår ei rekke konsesjonar som berre skal kunne nyttast med 25 % biomasse. Det vil sei 195 tonn mot 780 tonn i dag. Det kjem ikkje fram kva konsesjonar som skal omfattast av reduksjonen, men kjem fram ved at kvar verksemd skal få skjerma 3 konsesjonar, mens resten skal få slik reduksjon. Det vil truleg åleine gje ein langt større reduksjon enn grensa på 50.000 tonn.

4 Økonomiske konsekvensar:

Forslaget vil få store økonomiske konsekvensar for fleire aktørar og kommunar. Dei samfunnsmessige konsekvensane er ikkje utgreidde.

5 Miljømessige konsekvensar:

Det er ikkje vist nokon garanti for at slik reduksjon faktisk har slike positive ringverknader for eit betre berekraftig miljø som dei aller fleste er samde om og som er intensjonen til Hardangerforskrifta.

6 Verknad av allereie vedtekte forskrifter:

Fiskeri – og kystdepartementet bør la dei tre forskriftene som alt er innført for dette geografiske området få tid til å virke med tanke på eit meir berekraftig miljø. Ikkje minst fordi desse alt har ført til reduksjon av produksjonsvolum.

Oppsummering og konklusjon:

Rådmannen vil oppsummere saksførelegget med at framlegg til Hardangerforskrifta ikkje kan vedtakast før det er gjennomført omfattande konsekvensutgreiing. Det er sterkt å beklage dersom departementet ikkje sjølve gjennomfører konsekvensutgreiing av ei så omfattande forskrift som etter all sannsynlegheit vil føre til store økonomiske samfunnsmessige konsekvensar, og som høgst truleg vil setja leiande oppdrettsaktørar tilbake i tid når det gjeld forskning og utvikling og medansvar for berekraftig utvikling innan oppdrettsnæringa. Det bør forventast at departementet i det minste oppfyller

lovmessige krav til konsekvensutgreiing med tanke på kva krav som vert stilt til kommunane når det gjeld krav om KU i plansamanheng.

Framlegg til vedtak:

Fitjar kommune krev at Fiskeri - og kystdepartementet gjennomfører ei omfattande konsekvensutgreiing før framlegg til Hardangerfjordforskrifta eventuelt vert vedteke. Kommunen krev og at tiltak som allereie er vedtekne må få tid til å virka og effekten målast før det eventuelt vert sett i verk ytterlegare tiltak som t.d. det føreliggjande framlegget.

Behandling i Formannskapet - 24.03.2011:

Vedtak: (Samrøystes)

Som framlegg.

Atle Tornes
Rådmann